Fforwm Cyswllt Cynghorau Tref a Chymuned

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar nos Fercher, 22 Ionawr 2020
yn Siambr y Cyngor, Llangefni am 7.00 yh

Presennol:

Cynghorau Tref a Chymuned

Cyng Rhian Jones	Biwmares
Cyng Stan Zalot	Biwmares
Cyng Eurfryn Davies	Cwm Cadnant
Cyng Brian Potter	Llanbadrig
Cyng Arfon Wyn	Llanddyfnan
Cyng Dafydd Griffiths	Llaneilian
Cyng Gareth Cemlyn Jones	Llanfairpwll
Cyng Einion Williams	Llanfihangel Ysgeifiog
Cyng J E Lewis	Llangefni; Bodffordd
Cyng Margaret Thomas	Llangefni
Sydna Roberts (Clerc)	Llannerch-y-medd
Cyng Dafydd Idriswyn	Penmynydd
Eifion H Jones (Clerc)	Pentraeth
Cyng Ella Fisk	Porthaethwy
Cyng Keith Roberts	Trearddur
Cyng Bill Rowlands	Trearddur
Cyng Edna M Jones	Trewalchmai
Margaret Price (Clerc)	Trewalchmai
Cyng Gordon Brown	Y Fali
Cyng Mavis Swaine-Williams	Y Fali
Gwenda Owen (Clerc)	Y Fali

Partneriaid / Rhanddeiliaid eraill y Cyngor (a wahoddwyd ar gyfer eitem 3):

Jackie Blackwell	Canolfan Cynghori Ynys Môn

Cyngor Sir Ynys Môn

Cyng Llinos Medi	Arweinydd y Cyngor (Cadeirydd)
Cyng Robin Williams	Deilydd Portffolio Cyllid (ar gyfer eitem 3)
Annwen Morgan	Prif Weithredwr
Dylan Williams	Dirprwy Brif Weithredwr
Marc Jones	Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151
Huw Jones	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
Carol Wyn Owen	Rheolwr Polisi a Strategaeth
Rhian Wyn Jones	Swyddog Polisi

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

1. Croeso ac Ymddiheuriadau

Croesawyd Dylan Williams, Dirprwy Brif Weithredwr, i'w gyfarfod cyntaf o'r Fforwm.

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y canlynol:

Cynghorau Tref a Chymuned

Cyng Gordon Warren, Amlwch
Cyngor Tref Caergybi
Cyng Dewi ap Rhobert, Llanddyfnan
Cyng Delyth Owen, Llanfaelog

Partneriaid / Rhanddeiliaid eraill y Cyngor

Rhun ap Iorwerth, AC
Virginia Crosbie, AS
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
GwE
Cyngor Chwaraeon Cymru
Coleg Llandrillo Menai

Cyngor Sir Ynys Môn

Cyng Meirion Jones – Deilydd Portffolio Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant; Fôn Roberts – Pennaeth Plant a Theuluoedd

1. Cofnodion

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf 2019 fel rhai cywir.

Yn codi:

1.1 Toiledau Cyhoeddus – Y Dreth Fusnes

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) at Atodiad 1 i gofnodion y cyfarfod diwethaf, sef nodyn esboniadol yn datgan y byddai pawb sy'n darparu toiledau cyhoeddus sy'n sefyll ar eu pennau eu hunain yn derbyn 100% o ryddhad o'r ardrethi busnes o gychwyn 2020/21. Fel diweddariad, er fod y nodyn esboniadol yn gywir ym mis Gorffennaf, eglurwyd nad oedd Llywodraeth Cymru wedi gallu symud ymlaen gyda'r ddeddfwriaeth angenrheidiol. Rhoddir isod ddatganiad diweddaraf Llywodraeth Cymru ar y pwnc:

"Ym mis Mehefin 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei bod yn bwriadu eithrio adeiladau toiledau cyhoeddus pwrpasol yng Nghymru rhag talu ardrethi annomestig o 1 Ebrill 2020. Y bwriad oedd cyflwyno'r eithriad newydd drwy ddeddfwriaeth Llywodraeth y DU; fodd bynnag, fe wyddom erbyn hyn y bydd

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Etholiad gyffredinol yn cael ei gynnal diwedd y flwyddyn hon. Mae'n dal yn fwriad gan Lywodraeth Cymru ddod o hyd i gyfle deddfwriaethol i gyflwyno'r eithriad hwn rywbryd yn y dyfodol. Mae'r penderfyniad polisi hwn yn cefnogi ein hymrwymiad i roi mynediad at doiledau at defnydd y cyhoedd o dan Ran 8 o Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017, er mwyn helpu i gadw cyfleusterau yn agored i drigolion ac ymwelwyr yng Nghymru. "

Cytunwyd y byddai'r cynghorau tref a chymuned yn cael gwybod os bydd y sefyllfa'n newid.

3. Cynigion cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2020/21

Cafwyd cyflwyniad gan y Cyfarwyddwr (Swyddogaeth) Adnoddau yn egluro'r sefyllfa gyfredol o ran cyllidebau refeniw a chyfalaf, ynghyd â chynigion drafft y Pwyllgor Gwaith ar gyfer cyllideb 2020/21.

Cyllideb Refeniw 2020/21

Eglurwyd bod setliad cyllidebol gwell na'r disgwyl gan Lywodraeth Cymru wedi lleihau'r angen i weithredu arbedion effeithlonrwydd. Fodd bynnag, nid yw'r cynnydd yn ddigonol er mwyn bodloni costau cynyddol a'r angen i fuddsoddi yn y gwasanaethau sy'n dal i wynebu pwysau ariannol sylweddol.

Mae'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2020/21 yn edrych i amddiffyn gwasanaethau sydd o dan bwysau, gan gynnwys ysgolion a gwasanaethau oedolion. Mae'r cynigion hyn yn dod i bron £343,000. Amlinellir isod gynigion cychwynnol y Pwyllgor Gwaith:

- Derbyn y man cychwyn ar gyfer Cyllideb 2020/21 fel £142.203m
- Gweithredu £343k o arbedion cyllidol / incwm ychwanegol (mae'r incwm ychwanegol yn cynnwys cynhyrchu £83k ychwanegol drwy gynyddu ffioedd parcio)
- Ymgynghori ar godi'r Dreth Gyngor rhwng 4.5% a 5%
- Y Pwyllgor Gwaith i benderfynu sut i ddyrannu unrhyw arian dros ben pan benderfynant ar gynnig y gyllideb derfynol

Eglurwyd bod y cynigion yn seiliedig ar setliad dros dro gan na fydd y setliad terfynol ar gael gan Llywodraeth Cymru tan fis Chwefror, ond ni ddisgwylir unrhyw newidiadau mawr. O ran y dyfodol, nodwyd nad oedd arwydd ar gael hyd yn hyn o ran lefel setliadau y tu hwnt i 2020/21. O bosibl, bydd y sefyllfa'n gliriach erbyn Chwefror/Mawrth eleni.

Amlinellir isod y prif bwyntiau a gyfyd yn ystod y drafodaeth ddilynol ar y gyllideb refeniw:

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

(1) Cynyddu ffioedd parcio

Gofynnwyd am y rhesymeg dros amrywio canrannau'r cynnydd i ffioedd parcio yn hytrach nag un cynnydd cyffredin ar draws pob maes parcio ar yr ynys. Eglurodd yr Arweinydd bod y gwasanaeth Priffyrdd wedi edrych tuag at gael cysondeb ar draws y rhanbarth o ran prisiau.

Mynegwyd pryder o ran cynyddu ffioedd y meysydd parcio sydd mewn trefi oherwydd y problemau sy'n bodoli eisoes gyda siopau'n gorfod cau (Llangefni; Bodffordd). I'r gwrthwyneb, cafwyd sylw hefyd mai gwerthu dros y rhyngrwyd oedd yn achosi'r problemau mwyaf i siopau, nid costau parcio (Biwmares).

Gwnaed sylw bod peiriannau talu am barcio ar yr ynys wedi dyddio bellach ac angen eu huwchraddio i'w gwneud hi'n haws i bobl dalu am barcio (Y Fali). Gofynnwyd hefyd am eglurhad o ran costau gweinyddu (gwagio peiriannau, cynnal a chadw ayyb). Eglurodd y Dirprwy Brif Weithredwr bod bwriad i gychwyn uwchraddio'r peiriannau yn raddol, lle bydd modd talu gyda cherdyn neu, yn y pendraw, trwy Ap Môn. O ran costau, nodwyd bod trefniadau newydd yn cael eu treialu gan y gwasanaeth ar hyn o bryd o ran gorfodaeth a bod costau cynnal a chadw'r meysydd parcio'n rhan o gyllideb cynnal a chadw cyffredinol y gwasanaeth Priffyrdd.

Gofynnwyd am gefnogaeth gan y Cyngor i drosglwyddo maes parcio yn Llanfairpwll o fod yn un di-dal i fod yn faes parcio 'talu ac arddangos'. **Cytunodd y Prif Weithredwr y dylid edrych i mewn i hyn.**

(2) Y Dreth Gyngor / Trethi Busnes

Gofynnwyd i'r Cyngor adolygu eu trefniadau ar gyfer sicrhau nad yw tai gwyliau sydd wedi'u cofrestru fel busnesau'n derbyn y gwasanaeth casglu gwastraff domestig (Biwmares). Ymatebodd yr Arweinydd y byddai'n ddefnyddiol petai cymunedau'n rhannu gwybodaeth leol am unrhyw achosion o'r fath. **Ychwanegodd y Dirprwy Brif Weithredwr y byddai'r broses fewnol yn cael ei hasesu o ran effeithiolrwydd yn y lle cyntaf.**

(3) Premiwm y Dreth Gyngor

Gofynnwyd os oedd premiwm y Dreth Gyngor yn mynd i barhau ar yr un lefel â 2019/20 (35% i ail gartrefi a 100% i eiddo gwag tymor hir) a beth oedd effaith gweithredu'r premiwm y llynedd (Trearddur). Eglurwyd y byddai'r un lefelau'n parhau. O ran effaith y premiwm, eglurwyd bod angen data ar gyfer blwyddyn gyfan er mwyn canfod yr effaith ariannol gwirioneddol.

Gofynnwyd am wybodaeth am y nifer o dai sydd wedi newid o eiddo domestig i fusnesau ers cyflwyno'r Premiwm (Llaneilian). **Cytunwyd y byddai'r wybodaeth yn cael ei rhannu gyda'r Fforwm.**

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Gofynnwyd am ddiweddariad o ran gofyn i Lywodraeth Cymru gryfhau'r mannau gwan yn y polisi premiymau sy'n galluogi perchnogion i drosglwyddo eiddo domestig i fod yn eiddo masnachol (Trearddur). Eglurodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) bod y Cyngor hwn, ynghyd â Chynghorau Gwynedd a Cheredigion, wedi codi'r mater gyda Llywodraeth Cymru a oedd o'r farn nad oedd angen gwneud unrhyw newidiadau gan fod y sefyllfa'n cael ei monitro gan y Swyddfa Prisiant. Ychwanegodd y Deilydd Portffolio Cyllid y penderfynwyd cyfyngu'r cynnydd i 35% er mwyn ceisio lleihau'r tebygolrwydd y byddai perchnogion yn cymryd mantais o'r mannau gwan yn y polisi.

Cyllideb Gyfalaf 2020/21

Eglurodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) bod y Cynllun Cyfalaf wedi'i rannu'n 5 elfen:

- Prosiectau Cyfalaf y Gronfa Gyffredinol, lle rhoddir blaenoriaeth i fuddsoddi mewn asedau presennol, sef:
    - Adeiladau'r Cyngor ac ysgolion
    - Cerbydau
    - TG
    - Priffyrdd
    - Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl
- Mân-ddaliadau
- Ysgolion yr 21ain ganrif
- Gwelliannau Hamdden
- Cyfrif Refeniw Tai

Cyfanswm y cyllid sydd ar gael ar gyfer 2020/21 yw £38.235m a'r argymhelliad yw y dylid defnyddio £36.903m, gan adael balans o £1.332m heb ei ddefnyddio.

Cyfeiriwyd at absenoldeb prosiectau gwyrdd yn y rhaglen gyfalaf a gofynnwyd beth oedd bwriad y Cyngor o ran buddsoddi mewn diogelu'r hinsawdd (Llanfairpwll). Eglurodd y Dirprwy Brif Weithredwr bod y Cyngor eisoes wedi cyflwyno nifer o fentrau i leihau lefelau carbon (ee cerbydau trydan, goleuadau stryd LED). Eglurodd y byddai mwy o grantiau ar gael gan Lywodraeth Cymru yn y dyfodol ar gyfer prosiectau gwyrdd ond bod eu hamserlenni ar gyfer hawlio grantiau'n tueddu i fod yn dynn iawn. Oherwydd hynny, mae'r Cyngor eisoes yn paratoi er mwyn bod mewn sefyllfa i symud ymlaen ar unwaith pan y bydd grantiau ar gael.

Croesawyd bwriad y Cyngor i newid cerbydau graeanu'n raddol dros gyfnod o dair blynedd er mwyn lledaenu'r gost a gofynnwyd beth oedd bwriad y Cyngor o ran newid cerbydau wedi hynny (Llaneilian). Eglurwyd y byddai'r sefyllfa'n cael ei hadolygu maes o law.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Cytunwyd y byddai copi o'r cyflwyniad ar y gyllideb yn cael ei gylchredeg i'r holl gynghorau tref a chymuned ar 23 Ionawr, yn ogystal â chyda'r cofnodion, ac fe anogwyd y cynghorau i ymateb i'r ymgynghoriad a fyddai'n dod i ben ar ddydd Gwener, 7 Chwefror.

4. Pencampwyr Iaith Gymraeg

Cafwyd cyflwyniad gan y Cyng Dafydd Idriswyn (yn rhinwedd ei swydd fel Cadeirydd Cangen Ynys Môn, Un Llais Cymru) a Carol Wyn Owen, Rheolwr Polisi a Strategaeth y Cyngor, ar Fforwm Iaith Ynys Môn a phenodi pencampwyr iaith.

Amlinellir y prif bwyntiau isod:

Mae Fforwm Iaith Strategol Ynys Môn yn fforwm annibynnol sy'n bodoli er mwyn rhoi ffocws strategol i'r Iaith Gymraeg ar yr ynys ac fe'i sefydlwyd gan y Cyngor Sir mewn cydweithrediad â'r Fenter Iaith a phartneriaid allweddol eraill. Nodwyd bod Menter Iaith Môn wedi cyrraedd rhestr fer i ennill gwobr genedlaethol i Fentau Iaith am eu gwaith ar y Fforwm.

Mae Cadeirydd y Fforwm yn annibynnol ac mae'r Fforwm yn cyfarfod yn fisol. Mae rôl a chyfrifoldeb y Fforwm yn cynnwys:

- Cyfrannu tuag at darged Llywodraeth Cymru yn ei strategaeth *'Cymraeg 2050: miliwn o siaradwyr'* trwy'r weledigaeth leol i weld cynnydd yn y nifer sy'n siarad a defnyddio'r Gymraeg (erbyn Cyfrifiad 2021 bod y ganran yn codi i o leiaf 60.1% fel ag yr oedd yn 2001);

- Cynyddu'r cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg;

- Datblygu a monitro'r Strategaeth Iaith Gymraeg 2016-2021

Mae cynllun gweithredu'r strategaeth yn cynnwys un targed i'r cynghorau tref a chymuned – penodi pencampwr y Gymraeg. Nodwyd bod 39 o'r 40 cyngor bellach wedi penodi pencampwr ac y cynhaliwyd cyfarfod cychwynnol gyda'r pencampwyr iaith ym mis Tachwedd 2019. Y cam nesaf fydd casglu gwybodaeth am broffil iaith pob cyngor er mwyn eu clystyrru yn ôl cyfrwng iaith. Bwriedir cynnal cyfafod arall gyda'r pencampwyr yn y gwanwyn.

O ran y Cyngor Sir, eglurwyd mai'r nod yw cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o fewn y weinyddiaeth fewnol yn raddol. Mae rhaglen dreigl o weithio'n fwriadus efo un gwasanaeth ar y tro mewn lle, er mwyn cynnig cefnogaeth ymarferol, adnabod pencampwyr iaith, hybu sgiliau dwyieithog, gwella gofal cwsmer a chydymffurfio gyda'r Safonau Iaith Gymraeg. Nodwyd bod Comisiynydd y Gymraeg wedi datgan yn ddiweddar bod y Cyngor Sir ar y trywydd cywir o ran hyn.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

5. Gwasanaeth Gwarchod y Gymdogaeth OWL Cymru

Tynnwyd sylw'r Fforwm at y ffaith bod OWL Cymru wedi cylchredeg neges yn uniongyrchol at yr holl gynghorau tref a chymuned ar 18 Rhagfyr 2019. Roedd OWL Cymru yn gofyn am gefnogaeth ariannol gan y cymunedau i ddarparu'r gwasanaeth yn y dyfodol, gan nodi gwahanol opsiynau er mwyn cyflawni hyn.

Fel cefndir, eglurodd y Dirprwy Brif Weithredwr bod y gwasanaeth wedi bod mewn lle ers peth amser ac yn cael ei gydgordio gan yr Heddlu ar un adeg. Fodd bynnag, y farn o ran y Cyngor Sir oedd bod technoleg wedi symud ymlaen erbyn hyn, gydag amryw o ddulliau cyfathrebu eraill ar gael. Wedi dweud hynny, nodwyd mai mater i'r cynghorau unigol fydd penderfynu sut y maent yn dymuno ymateb i gais OWL Cymru.

6. Cyfarfod nesaf y Fforwm

Nodwyd y cynhelir cyfarfod nesaf y Fforwm ar **nos Iau, 30 Ebrill 2020 am 7 yh yn Ysgol Santes Dwynwen, Niwbwrch**, yn unol â phenderfyniad y Fforwm ar 18 Gorffennaf 2019. Nodwyd y gobeithir ymweld â gwahanol ardaloedd yn eu tro.

7. Unrhyw fater arall

Dim i'w drafod.

Daeth y cyfarfod i ben am 9.00 yh.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Cyllideb Refeniw a Chyfalaf 2020/21
Revenue and Capital Budget 2020/21

Marc Jones
Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/
Head of Function (Resources)
Ionawr / January 2020

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 / REVENUE BUDGET 2020/21

Setliad Llywodraeth Leol 2020/21
Local Government Settlement 2020/21

		Ynys Môn / Anglesey £'000	Cymru / Wales £'000
CAC 2019/20	**AEF 2019/20**	**95,791**	**4,237,431**
Addasiad am Sail y Dreth	Taxbase Adjustment	325	0
Trosglwyddiadau i Fewn	**Transfers in**		
Grant Pensiynau Athrawon	Teacher's Pension Grant	887	39,112
Grant Rheoli Risg Arfordirol	Coastal Risk Management Grant	0	151
Grant Ariannu Costau Nyrsio	Nursing Cost Funding Grant	48	1,900
Grant Cyflog Athrawon	Teacher's Pay Grant	273	12,018
CAC 2019/20 Wedi Addasu	**Adjusted AEF 2019/20**	**97,324**	**4,290,612**
Cyllid Ychwanegol	Additional Funding	3,681	183,832
CAC 2020/21	**AEF 2020/21**	**101,005**	**4,474,444**
% Cynnydd	% Increase	3.8%	4.3%

Setliad Llywodraeth Leol 2020/21
Local Government Settlement 2020/21

		Ynys Môn / Anglesey 2019/20 £'000	Ynys Môn / Anglesey 2020/21 £'000
Asesiad Gwariant Safonol	**Standard Spending Assessment**	**134,023**	**142,316**
Llai	**Less**		
Treth Cyngor	Council Tax	(38,501)	(41,311)
CAC	AEF	95,522	101,005
Cyllid Ychwanegol	Top Up Funding	269	0
CAC Terfynol yn cynnwys Cyllid Ychwanegol	**Final AEF including Top Up**	**95,791**	**101,005**
Sail y Dreth	Taxbase	30,876	30,927
Treth Cyngor Safonol Cymru	Standard Wales Council Tax	£1,246.94	£1,335.76
% Cynydd yn Dreth Cyngor Safonol Cymru	**% Increase in Standard Wales Council Tax**	**+ 6.5%**	**+ 7.1%**

Cyllideb Ddi-Symud 2020/21
Standstill Budget 2020/21

		£'000	£'000
Cyllideb Terfynol 2019/20	**Final Budget 2019/20**		**135,210**
Newidiadau Ymrwymedig	**Committed Changes**		**1,476**
Costau Staffio (yn cynnwys Hicymau Cyflog, Dyfarniad Cyflog a newidiadau i cyfraniadau pensiwn)	Staffing Costs (incl Increments, Pay Award and Changes to Pension Contributions)		1,893
Chwyddiant nad yw'n Gyflogau	Non Pay Inflation		1,594
CYLLIDEB DDISYMUD 2020/21 CYN PWYSAU	**STANDSTILL BUDGET 2020/21 BEFORE PRESSURES**		**139,973**
Pwysau Cyllideb	**Budget Pressures**		
Gwasanaeth Gofal Oedolion	Adult Care Services	980	
Cludiant Ysgolion	School Transport	250	
Integreiddio Uwchradd	Secondary Integration	200	
Gwrthdroi toriad i 2019/20 cyllideb ysgolion dirprwyedig (I'w gadarnhau)	Reverse Cut to 2019/20 Delegated Schools Budget (To be decided)	800	
Cyfanswm Pwysau Cyllideb	**Total Budget Pressures**		**2,230**
CYLLIDEB DDISYMUD DDIWYGIEDIG 2020/21	**REVISED STANDSTILL BUDGET 2020/21**		**142,203**

Cyd-Bwyso'r Gyllideb Refeniw
Balancing the Revenue Budget

		£
CYLLIDEB DDISYMUD DDIWYGIEDIG 2020/21	**REVISED STANDSTILL BUDGET 2020/21**	**142,203**
CAC 2020/21	AEF 2020/21	(101,005)
BALANS I'W ARIANNU TRWY DRETH CYNGOR	**BALANCE TO BE FUNDED FROM COUNCIL TAX**	**41,198**
Cyllideb Treth Cyngor 2019/20 (wedi addasu am y newid yn sail y dreth)	2019/20 Council Tax Budget (adjusted for the change in the taxbase)	(39,370)
DIFFYG CYLLID (cyn cynnydd yn y dreth gyngor)	**FUNDING SHORTFALL (before an increase in Council Tax)**	**1,828**

Effaith y Gwahanol Lefelau o Gynnydd yn y Dreth Cyngor ar y Diffyg Cyllidebol
Impact of Various Council Tax Increases on the Funding Shortfall

% Cynnydd % Increase	Y Dreth Cyngor Council Tax £'m	Diffyg / (Gwarged) Cyllidebol Funding Shortfall / (Surplus) £'m	Band D 2020/21 £	Effaith Wythnosol ar Fand D Weekly Effect on Band D £	Cyfanswm y Cynnydd ym Mand D Total Increase in Band D £
1.0	39.765	1.433	1,261.08	0.24	12.51
1.5	39.961	1.237	1,267.29	0.36	18.72
2.0	40.157	1.041	1,273.50	0.48	24.93
2.5	40.355	0.843	1,279.80	0.60	31.23
3.0	40.551	0.647	1,286.01	0.72	37.44
3.5	40.750	0.448	1,292.31	0.84	43.74
4.0	40.946	0.252	1,298.52	0.96	49.95
4.5	41.141	0.057	1,304.73	1.08	56.16
4.84	41.198	0.000	1,306.53	1.11	57.93
5.0	41.340	(0.142)	1,311.03	1.20	62.46

Effaith Gerio
/ Impact of Gearing

- Ar hyn o bryd, ariennir cyllideb y Cyngor 71% gan Lywodraeth Cymru a 29% o'r dreth gyngor
- Er enghraifft, os yw gofyniad cyllideb y Cyngor yn codi 5% ond mai dim ond 3% y mae grant LIC yn codi, yna mae'n rhaid dod o hyd i'r diffyg o 2% o'r 29% sy'n weddill yn ychwanegol i'r 5%, sy'n golygu bod canran y cynnydd yn y dreth gyngor yn sylweddol uwch

- Currently the Council's budget is funded 71% from Welsh Government and 29% from Council Tax
- If for example, the Council's budget requirement rises 5% but the WG grant only rises 3% then the 2% shortfall has to be found from the remaining 29%, in addition to the 5%, which means that the percentage increase in Council Tax is significantly higher

Effaith Gerio / Impact of Gearing

	Cyllideb / Budget £'m	Grant LIC / WG Grant £'m	Treth Cyngor / Council Tax £'m
2019/20	100.00	79.00	21.00
	+ 5%	+4%	+ 8.76%
2020/21	105.00	82.16	22.84

Os yw grant LIC 1% yn llai na'r cynnydd yn y gyllideb, mae hyn yn arwain at orfod codi 3.76% yn ychwanegol ar y dreth gyngor, ar ben y 5% i wneud i fyny am y diffyg

If the WG Grant is 1% less than the rise in the budget, this leads to the Council Tax having to rise by an additional 3.76%, on top of the 5% to make up for the shortfall

Effaith Gerio/ Impact of Gearing

		Cyllideb / Budget £'m	Grant LIC / WG Grant £'m	Treth Cyngor / Council Tax £'m
Cyllideb 2019/20	2019/20 Budget	135.210	95.791	39.419
Grantiau & Newid yn Sylfaen y Dreth	Grants & Change in Taxbase	+1.484	+1.533	- 0.049
Cyllideb Ddiwygiedig 2019/20	**Revised Budget 2019/20**	**136.694**	**97.324**	**39.370**
Cyllideb Ddi-Symud 2020/21	**Standstill Budget 2020/21**	**142.203**	**101.005**	**41.198**
Cynnydd	Increase	+ 5.509	+ 3.681	+ 1.828
% Cynnydd	% Increase	+4.05%	+3.79%	+4.64%

I ariannu'r holl gostau ychwanegol heb godi'r dreth gyngor, byddai'n rhaid i grant LIC godi 5.66%

To fund all the additional costs without raising the Council Tax, the WG grant would have to rise by 5.66%

Cynnig Cychwynol y Pwyllgor Gwaith
The Executive's Initial Budget Proposal

- Derbyn y man cychwyn ar gyfer cyllideb 2020/21 fel £142.203m
- Gweithredu £343k o arbedion cyllidol / incwm ychwanegol.
- Mae'r incwm ychwanegol yn cynnwys cynhyrchu £83k ychwanegol drwy cynyddu ffioedd parcio
- Ymgynghori ar godi'r Dreth Cyngor rhwng 4.5% a 5%
- Y Pwyllgor Gwaith i benderfynnu sut i ddyrannu unrhyw arian dros ben pan benderfynant ar gynnig y gyllideb derfynol

- Accept the starting point for the 2020/21 budget as £142.203m
- Implement £343k of budget savings / additional income.
- The additional income includes generating an additional £83k through increasing car parking fees
- To consult on raising the Council Tax between 4.5% and 5%
- Executive to decide on how to allocate any surplus funding when they decide on the final budget proposal

2021/22 ac Ymlaen
2021/22 and Beyond

- Dim arwydd ar setliadau yn y dyfodol tu hwnt i 2020/21 – o bosibl yn gliriach ar ôl y gyllideb yn Chwefror/Mawrth
- Effaith Brexit yn dal i fod yn anhysbys – gall llymder ddychwelyd
- Mae'n bosibl y bydd etholiadau Cynulliad Cymru yn 2021 ac etholiadau llywodraeth leol yn 2022 yn effeithio ar gyllid yn y dyfodol
- Amcangyfrifir y bydd y costau'n codi £5m yn 2021/22 a £3.6 miliwn yn 2022/23. A fydd CAC yn codi gymaint â hyn? Byddai 2% yn CAC ond yn ychwanegu tua £2m y flwyddyn

- No indication on future settlements beyond 2020/21 – possibly clearer after the budget in February / March
- Effect of Brexit still a big unknown – austerity may return
- Welsh Assembly elections in 2021 and Local Government elections in 2022 may have an impact on future funding
- Costs estimated to rise by £5m in 2021/22 and £3.6m in 2022/23. Will AEF rise by this much? A 2% in AEF would only add around £2m per annum

CYLLIDEB CYFALAF 2020/21 / CAPITAL BUDGET 2020/21

Ffynonellau Cyllid
Funding Sources

- Grant Cyfalaf Cyffredinol – darparwyd gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'r setliad Llywodraeth Leol
- Benthyca â chymorth – lefel y benthyca y gall y Cyngor ymgymryd ag ef lle mae costau refeniw benthyca yn cael eu hariannu gan Lywodraeth Cymru
- Derbyniadau cyfalaf – arian a geir o werthu asedau
- Cronfa Wrth Gefn y Cyngor
- General Capital Grant – provided by Welsh Government as part of the Local Government settlement
- Supported Borrowing – the level of borrowing which the Council can undertake where the revenue costs of borrowing are funded by Welsh Government
- Capital Receipts – Funds that are received from the sale of assets
- Council Reserves

Ffynonellau Cyllid
Funding Sources

- Benthyca gyda chymorth ysgolion ar gyfer yr 21ain ganrif – darparwyd gan Lywodraeth Cymru – ar hyn o bryd 33.3% o gost y prosiect
- Ysgolion yr 21ain ganrif grant Llywodraeth Cymru – ar hyn o bryd mae 16.7% o gost y prosiect
- Benthyca heb gymorth ar gyfer yr 21ain ganrif – ar hyn o bryd 50% o gost y prosiect – rhaid i'r cyngor ariannu cost refeniw
- Grantiau allanol – gall fod yn grant o 100% neu gallai fod angen arian cyfatebol – gallant ddod o LIC, yr UE, CDL ac ati.
- Cronfa cyfrif refeniw tai a gwarged refeniw yn ystod y flwyddyn-wedi'i neilltuo i brosiectau CRT
- Benthyca heb gymorth y cyfrif refeniw tai-wedi'i neilltuo i brosiectau CRT – rhaid i gost refeniw gael ei ariannu gan y CRT
- 21st Century Schools Supported Borrowing – Provided by Welsh Government – currently 33.3% of the project cost
- 21st Century Schools Welsh Government Grant – currently 16.7% of the project cost
- 21st Century Unsupported Borrowing – currently 50% of the project cost – revenue cost must be funded by the Council
- External Grants – may be 100% grant or could require match funding – can come from WG, EU, HLF etc.
- HRA Reserve and In Year Revenue Surplus – ring fenced to HRA projects
- HRA Unsupported Borrowing – ring fenced to HRA projects – revenue cost must be funded by HRA

Cynllun Cyfalaf 2020/21
Capital Plan 2020/21

- Cynllun Cyfalaf wedi'i rannu'n 5 elfen
  - Prosiectau Cyfalaf y Gronfa Cyffredinol
  - Manddaliadau
  - Ysgolion yr 21ain ganrif
  - Gwelliannau Hamdden
  - CRT
- Capital Plan Broken Down into 5 elements
  - General Fund Capital Projects
  - Smallholdings
  - 21st Century Schools
  - Leisure Improvements
  - HRA

Cyfalaf y Gronfa Cyffredinol
General Fund Capital

- Rhoddir blaenoriaeth i fuddsoddi mewn asedau presennol
  - Adeiladau'r Cyngor ac Ysgolion
  - Cerbydau
  - TG
  - Priffyrdd
  - Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl
- Priority is given to investing in existing assets
  - Council Buildings and Schools
  - Vehicles
  - IT
  - Highways
  - Disabled Facilities Grants

Cyllideb Arfaethedig 2020/21 – Buddsoddi Mewn Asedau Presennol Proposed Budget 2020/21 – Investing in Existing Assets

		2020/21 £'000
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	Disabled Facilities Grants	638
Mynediad i'r Anabl mewn Ysgolion	Disabled Access in Schools	300
Adnewyddu Ysgolion	Refurbishment of Schools	1,000
Adnewyddu Adeiladau Eraill	Refurbishment of Non School Buildings	600
Ail Wynebu Priffyrdd (£590k wedi'i ariannu o grant Llywodraeth Cymru)	Highways Resurfacing (£590k funded from WG Grant)	1,850
Cerbydau	Vehicles	480
Asedau T.G	I.T Assets	292
Cyfanswm y Gwariant Cynlluniedig	**Total Planned Expenditure**	5,158

Cyllideb arfaethedig 2020/21 – Prosiectau Unwaith ac am Byth Proposed Budget 2020/21 – One Off Projects

Prosiectau Unwaith ac am Byth	Disgrifiad	One Off Projects	Description	2020/21 £'000
Prosiectau datblygu economaidd a lles amgylcheddol	Arian cyfatebol	Economic Development and environmental well being projects	Match funding	95
Llithrfa Porth Wrach	Gosod camerâu gorfodi	Porth Wrach Slipway	Install enforcement cameras	30
Plas Mona	Adnewyddu	Plas Mona	Refurbishment	80
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	Arian cyfatebol	Flood Relief Schemes	Match Funding	573
Partneriaeth tirlun Caergybi	Cynllun a ariennir gan grant	Holyhead Landscape Partnership	Grant funded scheme	1,146
Cyfanswm y Gwariant Cynlluniedig		**Total Planned Expenditure**		1,924

Gwella Cyfleusterau Hamdden
Leisure Facilities Improvement

- Bydd y cynllun yn mynd i'r Pwyllgor Gwaith i'w gymeradwyo yn fuan
- Gall gymryd nifer o flynyddoedd i weithredu
- Cyllideb arfaethedig yn rhyddhau £250k i ddechrau gweithredu'r cynllun.
- Plan will be going to the Executive for approval shortly
- May take a number of years to implement
- Proposed budget releases £250k to start the implementation of the plan.

Manddaliadau / Smallholdings

- Parhau i ariannu gwelliannau o'r gyllideb ar gyfer atgyweirio a chynnal a chadw cyfrifon refeniw ac o dderbyniadau cyfalaf
- Am 2020/21 o dderbyniadau cyfalaf amcangyfrifedig o £ 100k
- Continue to fund improvements from the revenue account repairs and maintenance budget and from capital receipts
- For 2020/21 estimated capital receipts of £100k

Ysgolion yr 21ain Ganrif / 21st Century Schools

- Os cymeradwyir cynlluniau yn dilyn ymgynghoriad, y nod fyddai gwario £ 9.039 m yn 2020/21
- 50% wedi'u hariannu o grantiau Llywodraeth Cymru a benthyca â chymorth a 50% o fenthyciadau heb gymorth a derbyniadau cyfalaf o werthu hen safleoedd ysgol
- If plans are approved following consultation the aim would be to spend £9.039m in 2020/21.
- 50% funded from WG grants and supported borrowing and 50% from unsupported borrowing and capital receipts from the sale of former school sites

Cyfrif Refeniw Tai / Housing Revenue Account

		£'m
Gwaith Cynnal a Chadw Cynlluniedig a Gwelliannau SATC	Planned Maintenance and WHQS Improvements	6.645
Datblygiadau newydd a phrynu eiddo o dan yr hawl i brynu	New Developments and Purchase of ex RTB properties	10.493
Cyfanswm y Gwariant Cynlluniedig	**Total Planned Expenditure**	**17.138**

Crynodeb o'r Cyllideb Cyfalaf 2020/21 / Summary of Capital Budget 2020/21

		£'m
Cynnal Asedau Presennol	Maintaining Existing Assets	5.158
Prosiectau Cyfalaf Unwaith ac am Byth	One Off Capital Projects	1.924
Gwella Cyfleusterau Hamdden	Leisure Facilities Improvement	0.250
Manddaliadau	Smallholdings	0.100
Ysgolion 21ain Canrif	21st Century Schools	9.039
Cyfrif Refeniw Tai	Housing Revenue Account	17.138
Cyfanswm Gwariant Newydd 2020/21	**Total New Expenditure 2020/21**	**33.609**
Llithriad o 19/20	Slippage from 19/20	3.294
Cyfanswm Cyllideb 2020/21	**Total Budget for 2020/21**	**36.903**